

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrivm Miracvlorvm Et Historiarvm Memorabilivm Lib. XII

Caesarius <Heisterbacensis>

Antverpiae, 1605

Vita domini Enffridi Decani sancti Andreae in Colonia, cap. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13177

annis, quibus in ordine fuit, nunquam carnes comedit, sub typo piscium illas comedendo, falli potuerit: prædictus enim Enffridus pro Rhōbo monachis carnes apposuit, & illi comederunt. APOLLONIUS: Casum hunc plenius nosse vellem. CAESARIUS: Viri huius venerabilis vita misericordiae operibus extitit ornata, ut digna sit poni super candelabrum. Casum de quo quæris, & reliqua eius opera, quæ ex parte vidi, & ex parte aliis referentibus didici, fida tibi pandam relatione. In eadem enim ecclesia, in qua Decanus fuit, literas didici, & pœnitet me nunc de eius virtutibus tantopauca inuestigasse.

CAPVT V.

Igitur Enffridus, de episcopatu Colonienſi oriundus, fuit vir simplex & rectus, & in misericordiae operibus præcipuus. Quælis eius vita ante sacerdotiũ fuerit, vel quid in adolescentia egerit, nescio: quòd autem cum illo creuerit & coaluerit miseratio, ex actibus eius sequentibus colligo. Quòd autem docilis fuerit ingenio, sollicitus in discendo, effectus comprobauit. Ad eò enim in puerilibus fundatus erat, ut, sicut ab eo audiui iuuenis, scholas regeret, pueros ipsos erudiret, & plurimos tam verbo, quàm exemplo, non solum ad discendum, sed, quod pluris erat, ad bene viuendum informaret. Ordinatus sacerdos, ecclesiam in Sygeberg, parœciam scilicet bonam, id est, oblationibus pinguem, regendam recepit, in qua scientiã in actum produxit: Foris non mansit peregrinus, ostium eius patuit viatori. Pater erat viduarum, consolator orphanorũ, lima peccatorum. Nam cũ in domo eius plures nutrentur scholares, & esset columbinæ simplicitatis, tempore illo, quo matura erant cerasa, dicebat cellerario suo: Bone fili, licentia pueris, ut ascendant arbores, & de cerasis comedat, quantum volunt, & quantum possunt, nec est necesse te eis alia dare cibaria, quia in nullo cibo tantum delectantur. Nò hoc dicebat ex aliqua tenacitate, sed ex multa cordis sui simplicitate. Quod cùm per dies aliquot factum fuisset, & licentia pueris esset concessa, sicut eis placuit,

*Enffridi
Decani,
ad S. An-
dream
Colonie,
vita.*

Iob 31.

cuit,

cuit, ait illi cellerarius: Certè domine, nisi pueri alii
 vtantur etiam cibariis, citò deficiet. Et acquieuit sta-
 tim. Post hæc factus est Colonie in ecclesia sancti An-
 dreæ canonicus, & non multo post, ob vitæ meritum,
 in Decanum sublimatus. Qui licet vitæ esset irrepre-
 hensibilis, & polleret virtute castimonia, maxime ta-
 men feruebat in operibus misericordiæ. In parocchia
 sancti Pauli, quæ attinet ecclesiæ sancti Andreæ, pau-
 per vidua non fuit, cuius larès ignoraret, quam suis e-
 leemosynis non visitaret. Tantum panis ex eius mensa
 ostiatim mendicantibus dabatur, tantum æris ex eius
 manibus in gazophylacium Christi, id est in manus
 pauperum, mittebatur, vt multi, qui eius annuos red-
 ditus nouerant, mirarentur. Habebat enim cognatū
 Fredericum nomine eiusdem ecclesiæ Canonicum,
 officio cellerarium; iste auunculū sapius arguere con-
 suevit de in discreta liberalitate, & ipse versa vice in-
 crepabatur ab illo de nimia parcitate; habebant enim
 communes expensas, & idcirco satis grauabatur Fre-
 dericus, quia quicquid rapere poterat Decanus, oc-
 cultè dabat pauperibus. Tempore quodam idem Fre-
 dericus de officio suo multos & magnos habens por-
 cos, occidit, & in pernas formauit, easque in coquina
 temporis congruo reseruandas suspendit: quas Deca-
 nus frequenter intuens, earumque suspendio satis in-
 uidens, cum nullam ex eis a cognato petere posset vel
 præsumeret, dolum sanctum, dolum pium, dolum me-
 moria dignissimum excogitauit. Quotiens neminem
 sensit esse in coquina, ipsam latenter intrans, & non-
 nunquam nacta occasione pueros emittens, scala sus-
 pensorium ascendit, & ex ea parte pernas, qua muro
 coniungebantur, omnes penè vsque ad medietatem
 incidit, anteriorem verò integram reliquit, vt aliarū
 incisiones celarentur. Ista faciebat per dies multos,
 carnes abscisas viduis, agenis, atq; pupillis distribuens.
 Quid plura? Tandem furtum rei familiaris cogno-
 scitur, fur quaritur, sed citius inuenitur; Furti clerici-
 cus, silet Decanus, & cum ille fratrum præbendam
 & totius anni subsidia se perdidisse cōquereretur, vir
 san-

sanctus, verbis quibus potuit, eum lenire studuit, dicens: Bone cognate, melius est vt modicum defectum patiaris, quam pauperes moriantur: bene tibi Dominus restituet. Quibus verbis placatus tacuit. Alio tempore eute eo ad Sanctum Gereonem, puto quod in solennitate fuerit eiusdem martyris, pauper eum importunis clamoribus sequebatur, & cum non haberet quod illi dare posset, scholarem se sequentem paululum antecedere iussit, secedensque in angulum iuxta ecclesiam beatæ Dei genetricis Mariæ, (vbi Episcopis in die Palmarum consuetudinis est populo facere indulgentiam) quia vestem aliam exuere non potuit, aspiciente paupere femoralia sua soluit, & cadere dimisit, quæ ille leuans, gaudens discessit. Quam virtutem cum vir sanctus occultare vellet, nutu Dei tali occasione posita est super candelabrum, vt postea esset in exemplum, reuersus a Sancto Gereone, cum ad prunas federet, nec pelliceum se calefacturus, secundam consuetudinē, leuaret, dixit ei præfatus Fredericus: Leuate pelliceū, & calefacite vos: erat enim frigus, & ipse senex homo erat. Respondente eo: Nō est necesse, subiunxit ille: Satis puto quod non habeatis braccas, hoc ipsum in rubore vultus eius considerans. Tandem ille confessus est, sibi illas delapsas fuisse, tacita virtute. Ad quod verbum clericus risit, per os cuius hæc publicata sunt. APOLLONIVS: Tale aliquid non legitur in actis sancti Martini: plus fuit braccas dare, quam pallium diuidere. CÆSARIVS: Propter hæc, aliaque eius facta, etiam quidam dixerunt, nunquam se legisse de aliquo homine, qui tantæ fuerit circa pauperes compassionis, tantę misericordię, ac pietatis. Vestimenta sua pauperibus penē sine discretionē largiebatur, & cum algeret, aliaq; mitterentur, simile de illis faciebat. Semper habebat in corde illud Saluatoris: Date, & dabitur vobis. Compassus est ei venerabilis plebanus Sancti Iacobi dominus Euerhardus, cuius memini in distinctione quarta, capitulo nonagesimo octauo, quib⁹ erat in Domino cor vnu & anima vna: cuq; vellet ei veste aliquā dare, vt illa diutius

Nota consuetudinem antiquam Ecclesie Colon.

Luce 6.

Actor 4.

tius

* *aliàs*
esicium.

tius vteretur, dixit: Ego vobis hanc vestem accommodabo. APOLLONIVS: Puto quòd multum liberalis fuerit circa hospites, qui sic profusus extitit circa pauperes. CÆSAR. Quanta illos charitate susceperit, sequens narratio declarabit. Cùm die quadam viros religiosos, non mihi constat vtrum fuerint Cistercienses vel Præmonstratenses, hospitio suscepisset, & cibi regulares deesset, piscesque non haberet, dicebat coquo suo: Pisces non habemus, monachi simplices sunt & esuriant, vade accipe * ositium, & ossibus eiectionibus cum piperamentis præpara, sicque appones, & dices: Comedite de bono Rhombo. Quod cùm factum fuisset, illi, sicut viri boni & simplices, boni sui hospitis ac simplicis pium dolum non obseruantes, nihil etiam, tum propter regulare silentium, tum propter conficiendam, interrogantes, apposita pro pisce comederunt. Scutella penè euacuata, cùm vnus auriculam porcinam reperisset, & socio, vidente Decano, ostendisset, aliquid indignationis simulans intulit: Comedite pro Deo, monachi non debent esse tam curiosi; rhombus etiam aures habet. Humani generis inimicus diabolus, tantis virtutibus inuidens, illumque turbare volens, visibiliter tempore quodam se eius obtutibus obiecit, & versibus his eum alloquens disparuit:

Mors exemplificat, quòd longius haud tibi restat

Vita, nec incolumis amplius Enffrid eris.

Vides quanta sit versuti diaboli stultitia? In quo virum sanctum putabat se impedire, in hoc illum promouit. Nam postea circa annos triginta vixit, tanto in operibus iustitiæ feruentior, quanto propheticus est morti fore vicinior. In quadam solennitate, cùm eum dominus Adolphus, maioris ecclesiæ Decanus, postea Coloniensis Archiepiscopus, ad conuiuium suum inuitasset, renuit ille, dicens se magnos hospites habere: dicta Missa, cùm ad domum suam vir beatus festinaret, Godefridus eius cōcanonicus, maioris Decani notarius, qui mihi ista recitauit, de fenestra solarij portæ clericorum respiciens, vidit plures pauperes illum sequentes, ex quibus alii claudi, alij surdi, alij

cæci fuere; & cum non possent transire lapides, qui plateas illic diuidunt, ipse, cum esset ætatis decrepitate, manum singulis porrigebat. Statim clericus dominum ad fenestram vocans, ait: Ecce domine, isti sunt magni hospites, quos Decanus meus dicebat se habere; & non modicum ædificatus est vterque. Aliud quoddam pietatis opus simile huic ego de illo vidi. In anniuersario domini Brunonis Coloniensis Archiepiscopi, ecclesijs conuentalibus ad ecclesiam sancti Panthaleonis martyris (quam idem Bruno cõstruxit) confluentibus, cum dicta pro anima eius missa Priores, secundum institutum, refectorium pransum intrassent, dominum Enffridum nescio quot pauperes sequebantur ad ostium refectorij, quem cum refectorij intrare vellet, pauperibus exclusis, commotus ille clamauit: Ego sine istis hodie non intrabo. Nouerat vir prudentissimus, pauperes esse amicos Dei, camerarios cœli, bene habens in memoria consilium illud filij Dei: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Hinc est quod tempore quodam, cum positus fuisset ante reliquias, monere intrantes vt darent elemosynas ad ædificia ecclesiæ, cuius tunc custos erat, his verbis populum allocutus est: Boni homines, bene videtis quam grandia disposita sint hæc ædificia, bene quidem facietis dando elemosynas vestras ad illa, melius tamen & tutius in pauperes eas locatis. Hanc prædicationem bonæ memoriæ Fredericus monachus noster, intrans cum militibus ecclesiam sancti Andree, tunc audiuit, mihi que postea sapius illam recitauit. Personas Deum timentes, vt & ipse illarum meritis esset particeps, de suo stipendio pascere curauit. Vnde & venerabilem illam inclusam ordinis nostri, dominam Heylekam, secundum nomen suum verè sanctam, cuius cella monasterio sancti Andree adhærebat, de sua præbenda, quoad vixit, sustentauit: aliorum enim elemosynas beata illa recipere recusauit. Solebat autem inopes appellare thesauros cœlestes, quos tinea non demolitur, & quos fures non

Y

effo-

effodiunt neque furantur. Vnde sicut supra dictū est, multo illi amplior cura fuit de consolatione pauperum, quam de ædificijs vel thesauris & ornamentis perituris ecclesiarum. Pueros pauperes, manus vlcerosas & valde neglectas habentes, quando secretius epulabatur, ad mensam suā posuit, & de scutella sua comedere præcepit. APOLLON. Satis admiror Decani huius pietatem, humilitatem, simplicitatem. CAES. Audi vnde ampliùs mireris. Cuius quidam Coloniensis nomine Lambertus familiaris illi erat, & in vicino manebat: iste cum die quadam cum suprascripto Godefrido notario cœnaret, & confabularentur de elemosynis domini Enfridi, ait me audiēte: Dicam vobis qualiter me tractauerit; Tempore quodam inuitauerat me & vxorem meam ad cœnam suam, sedentibus nobis in mēsa cum illo, diu eramus ferculum aliquod expectantes, nil ante nos præter solum panem habentes; & quia bene noueram consuetudines eius, vocavi ad me vnum de pueris, in aurem illi hæc dicens: Die bone, dabitur nobis aliquid ad comedendum? Respondente illo: Nihil habemus, sufficiēter enim vobis fuerat præparatum, sed dominus meus ante horam refectiōnis coquinam intrauit, & præparata, etiam nobis reclamantibus, pauperibus diuisit. Tunc ego subridens, eundem puerum ad domum meam misi, & tantum est de cibarijs allatum, vt omnibus conuiuij nostris sufficeret. Die quadam cum coquinam eius intrassem, & anseres nescio quot versarentur ad ignē, dixi in corde meo: Certè procurat bene familiam suā Decanus iste. Assis verò anseribus, ipse intrauit, eisque concisis, & per scutellas ordinatis, viduis atque egentibus totaliter misit. Sæpe ei mittebantur anseres & pulli, tum ex officio decaniæ, tum ex dono, quia multi eum venerabantur, cognoscentes eius charitatem, & quia multæ fuerat pietatis: quicquid ex eis sine fratribus siue alijs suis vicinis mittere voluit, vt statim comederent, non viuum, sed occisum transmisit. Tantæ, vt sæpe dixi, circa pauperes compassionis erat, vt quandoque faceret, quod secundum humanum iudicium

diciūm

Ticius minus rectū videbatur. Cuius quidam de Co-
 loniā; sicut mihi retulit quidam ex sacerdotibus san-
 cti Andree, uxorem propriam minus diligens, sæpe
 illam affligebat, propter quod illa furata est ei pe-
 cuniam in bona quantitate. Cui cum maritus crimen
 imponeret, & ipsa fortiter negaret, timens ab illo
 deprehendi, pecuniam projecit in cloacam. Postea
 dolens de facto, ad Decanum venit, furtique causam
 per confessionem aperuit, & satis puto virum sanctum
 illi suasisse, vt pecuniam marito proderet, sed illa, quia
 cum iuramento negauerat, facere non audebat, timēs
 propter hoc amplius affligi. Cui Decanus respondit:
 Si potero pecuniam habere sine nota, vis vt detur
 pauperibus? Dicente illa: hoc omnibus modis desi-
 dero; post aliquot dies Decanus locutus est ciui: Vis
 mihi licentiam dare, vt purgari faciam cloacam tuā,
 & si aliquid mihi dominus ibi dederit inde tollam?
 Sciens ille eum virum sanctum esse, cogitans quia
 Deus aliquid ei reuelasset, licentiauit. Purgata est
 cloaca, inuenta est pecunia, & infra dies paucos per
 manus hominis pauperibus erogata. APOLLONIVS: In
 hoc loco posset detractor figere dentem. CÆSARIVS:
 Tria videntur eum hīc excusare à peccato. Pri-
 mum, quod pecunia eadem sicut mariti, ita & fe-
 minā fuit. Secundum, quod perdita fuit, quam pro-
 pter confessionem prodere non licuit. Tertio, quod
 pauperibus eam distribuit. Nouissimè charitas, quæ
 eum ad hoc instigauit. Solent enim Sacerdotes sæpe
 licentiare feminis, vt maritis suis auaris & immiseri-
 cordibus rapiāt, & largiātur. Fecit & aliud quiddam,
 quod magis huic disputabile fuit. Dū nihil haberet ad
 comedendū, pistrinū fratrum intrauit, & cū essent pa-
 nes ordinati & positi in tabula ad deportandū, cuius
 essent illi vel illi pistorem interrogauit. Expeditus à
 singulis à pistore, panes illorum, quos nouerat esse di-
 uites, in domū suam deportari iussit, dicens: Illi abun-
 dant, & ego nil habeo quod comedam. APOLLONIVS:
 Quomodo excusabitur hoc factum? CÆSARIVS:
 Multa licet sanctis, quæ his qui sancti non sunt,

2. Cor. 3.

non licent. Vbi spiritus Dei, ibi libertas. Vnde auctoritas: Habe charitatem, & fac quicquid vis. Excusauit eum charitas, excusauit eum necessitas, excusauit eum auctoritas, excusauit eum fraternitas. Charitas, quia consolatio pauperum fecit illum egere. Necessitas vero, quæ legem non habet, de qua Rodolphus maioris ecclesiæ in Colonia scholasticus sic discipulis suis dicere consuevit: Antequam fame morerer, de panibus rapere crucifixi quod comederem. Excusauit eum quodammodo auctoritas, quia Decanus erat, & pater fratrum. Fraternitas, quia iudicabat omnia omnibus esse debere communia, sicut & sua omnia fuerant communia. Cùm iam ex defectu corporis ætatisque senilis, diem mortis suæ sibi imminere sentiret, ne pauperem spiritum aliqua terrena possessio repatriantem oneraret, domum suam vendidit, pretiumque illius non cognatis, non amicis, sed Christi pauperibus proprijs manibus diuisit. Nouerat enim canonicos manus fideles post mortem minus esse fideles. Cui cùm diceret is qui domum emerat, quidam ecclesiæ illius sacerdos atque concanonicus, nomine Conradus: Domine, ego volo habere domum meam. Respondit ille valde simpliciter; Bone Contra-de, homo sum de crepitu & senex, citò moriar, expecta paululum, bene habebis eam: Vbi vis ut maneam interim? Ille vir bonus de necessitate facies virtutem, satis patienter obitum eius expectauit. Tanta igitur pietatis extitit vir beatus, ut sæpe in porticu ecclesiæ sedens, cùm pauperes musso, quem de nemore collegerant, oneratos præterire cerneret, emeret ipse, non quòd eo in aliquo indigeret, sed ut pauperes a labore liberaret. De quo etiam retulit mihi Reinerus monachus noster, quãdoque eiusdem ecclesiæ scholasticus, quòd die quadam, cùm quidam pauper plurima stabella portaret venialia in iam dicta porticu, nec vendere posset, sibi illum dixisse: Reinere eme stabella ista: cui cùm diceret: Domine non eis indigeo; Respondit: Eme & da amicis tuis; qui emit illa, scies cõpassionẽ Decani sui tãtum esse in causa. Misericordiã visceribus

ribus ita abundauit, vt sustinere non posset, in quantū
vetare potuit, vt aliquis caderetur vel iniuriaretur.
Die quadam, cū in scholis clamores cuiusdā cano-
nici, qui grauius excesserat, & a quatuor scholaribus
ad verberandū tenebatur, præteriens audisset, scholas
anhelus intrauit, & sicut leo accurrēs, baculūq; cōtra
scholasticam & suū concanonicū leuans, puerum de
manibus eius liberauit: Quid agis, inquit, tyrāne? Po-
situs es vt scholares doceas, non vt occidas. Ad q̄ ver-
bum ille confusus obmutuit. Quanta fuerit patiētia,
lectio sequens declarabit: Die quādam sedente eo se-
cundū consuetudinē in ecclesia, sicut puto inter nonā
& vesperam. Scotus quidam homo miserabilis & fre-
quēter ebrius, presbyteriq; honore prorsus indignus,
ad solū solus accessit, & caput illū trahens, extracto
cultello minatus est ei dicēs: Si non dederis mihi ali-
quid, modō occidā te. Nutu Dei, canonicus quidā iu-
uenis & fortis superueniēs, Scotū durē satis abstraxit,
quē cū cedere vellet, morteq; dignū iudicaret, com-
pescuit eum vir mitissimus, dicens: Ne turberis frater,
vide ne ladas eū, in ioco enim fecit hoc. Nemini red-
didit malū pro malo, quia simplicitas columbina re-
gnabat in illo. Et cū esset, vt sæpe dictū est, miræ mise-
ricordia, feruebat tamen zelo iustitiæ. Tēpore quodā
obuiā habuit Abbatissam sanctarum virginum vnde-
cim miliū; præcedebant illā clerici mantellis graseis
monialium circumamicti, sequebantur domicillæ &
pedissequæ verborum inutilium strepitu aērē replen-
tes: Decanum verò inopes sequebantur, elemosynam
ab illo postulantes. Accensus verò vir iustus zelo disci-
plinæ, cunctis audientibus exclamauit: O domina Ab-
batissa, magis deceret vestrā professionem, plus vestrā
decoraret religionem, vt vos, sicut me, sequerentur
pauperes, non histriones. Et erubuit illa valde, nihil
præsumens tāto viro respōdere. Tātus ei inerat amor
iustitiæ, vt die quadam, cū nescio quis ipso audiente
loqueretur de mala vita clericorum, quasi ex ab-
rupto loquenti responderet: Vnum est qualiter vi-
uant, ac si diceret: De radice mala non potest surgere

arbor bona. Nouerat enim paucos esse clericos, qui canonicè intrassent, ita ut non essent sanguinita, id est a cognatis introducti, vel choritæ, id est per potentiam magnorum intrusi; siue simoniaci, pecunia scilicet vel obsequijs intromissi. **A P O L L O N I V S**: Hoc virium his temporibus valde regnat in clero. **CÆSARIUS**: Verum est, maximè in illis ecclesijs, in quibus prælati sine electione stipendia porrigunt: Rudolphus enim Episcopus Leodiensis ita in simonia gloriabatur, ut tempore quodam, præbenda ecclesiæ suæ cuidam à se vendita, pecuniam ipsam in gremio teneret, & multis coram positis diceret: Ego valde ecclesiam Leodiensem ditavi, ego redditus illius ampliaui, præbendam enim, quam antecessores mei pro decem marcis vendiderunt, ego ad quadraginta marcas perduxi. Et quia vir sanctus paucos considerauit canonicos suos simpliciter intrare, paucos iudicauit in eis simpliciter viuere. Habebat & cum zelo iustitiæ amorem & studium regularis disciplinæ. Nam post eum vsque ad hæc tempora non surrexit Decanus in illa ecclesia, sub quo tantum vigeret disciplina. Etiam cum esset in ætate occidua, vsque ad diem mortis suæ, non patiebatur se aliquam hebdomadam diuini seruitij præterire. Sæpe missam in conuentu celebrans, alienis brachijs, ne caderet, sustentabatur; Alleluia festiuis diebus, sicut cæteri, ad gradum ipse cantauit; alijs exeuntibus de oratorijs, ipse raro, nisi ad prandendum, exiuit: & ante altare sanctæ crucis residens, illic horâ horâ continuauit. Publicè pœnitentibus ita erat paratus, ut frequenter cum illis in porticu sedens, chartulas legeret, consolationem impenderet, orationum suffragia scribi faceret. Tantæ erat humilitatis, ut cum omnium esset supremus, tam ætate quam dignitate, exceptis præcipuis solennitatibus, semper penè locû chori nouissimum teneret. Vestimenta eius satis despecta erant, & humillima, non grisea, non varia, sed ouina, eiusdem generis * pallio vtens. **A P O L L O N I V S**: Quid est quòd de tanto viro nullum refers miraculum? **CÆSARIUS**: Quis maior Ioanne Baptistâ Nullum

* Alias
psleo.
Ioan. 10.

Nullum signum fecisse legitur, quod de Iuda proditore Euangelium prodit. Vnde quibusdam nunc in CHRISTI nomine miracula facientibus, ipse in fine dicturus est: Nescio vos vnde sitis; Discedite à me omnes operarij iniquitatis. Miracula de substantia sanctitatis non sunt, sed signa sanctitatis. Volens Dominus militè suum emeritū remunerare post laborem, tali illum ordine vocauit ad gloriam. In vigilia dominicæ resurrectionis, cū expectaretur ad solēne officium, eo quòd hebdomadarius esset, repenti cœpit viribus destitui; vocatus est supradictus Reinerus, qui per tactum venæ, illius in ianuis mortem sentiens, de sacra inunctione eum monuit, modicum medicinæ confortatiuæ ori eius imponens, quā cū ille expueret & diceret; ege missam in conuentu celebrabo, respondit: missam in hac vita nunquam celebrabitis. Quo audito, se inungi petijt, & cum fratribus psalmos & litaniam decantauit. Circa horam nonā Christo reddidit spiritum, sociandus spiritus iustorum. Sequenti die post sanctum pascha cū tumularetur, Dominus Euerhardus Sancti Iacobi plebanus, cuius vitam virtutibus plenam in distinct. quarta cap. xcviij, descripsi, in audientia multorū, tale de illo testimoniū dedit: Hodie, inquit, hīc terræ cōmendatur caro sanctissima, quæ super terram vixit. Et quia de miraculis quæstio fuit, post mortem signis non caruit. Sacerdos quidam & stipendiarius ecclesiæ nomine Adam, sicut mihi retulit ore suo, cū tempore quodam vehementissimo capitis dolore torqueretur, ad sepulchrū eius accessit, & in hunc modū orauit: Domine, inquit, propter merita sancti huius viri, mitiga dolorem capitis mei. Qui mox exauditus, sanus abcessit, qui infirmus accesserat. Multa adhuc alia fecit iustus iste opera memoria digna, quæ studio breuitatis sunt omissa. AROLON. Vtinā essent tales omnes Decani, tā simplices & tam sancti. CAESARIVS: Recordor nunc alterius cuiusdam Decani, viri simplicis, ac Deo digni, de cuius virtutibus quædam mihi nuper retulit magister Ioannes Decanus Aquensis, de eadem ciuitate oriundus,

Marc. 6.

Matt. 7.

Luca 13.

in qua idem iustus fuerat Decanus, quæ tecum communicabo.

CAPVT VI.

*De virtutibus
ac miraculis
Hermannii
Hildesheimensis
Decani.*

FVIT temporibus nostris in Hildeshemenſi eccleſia, vir bonus, Deoq; charus, nomine Hermannus, varijs virtutibus virtutumque operibus adornatus, vigilijs ſanctis orationibus, ieiunijs, & operibus miſericordiæ Deo omnipotenti ſtudit placere. Quibus operibus humani generis inimicus irritatus, cum illum omnibus modis impediret, dicere ei ſolitus erat: O multum male diabole, vt quid tantum me vexas? Tempore quodam cum arbuſculam in pomario ſuo plantaret, & trunco illius duas virgas inferret, vna aruit, & altera conualuit. Mox ſignu petens a Domino ait: Rogo te omnipotes Deus, vt ſi voluntas tua ſit, vt ſacerdos ſiã, fac vt furculus hic aridus reuiſcat. Mira clemẽtia Chriſti, ſtatim virga arida ſucco cepit animari, & tẽpore ſuo fructificare; ſicque virtus diuina, quæ Aaron primum ſacerdotẽ per virgam aridam contra naturam florentem in ſacerdotio confirmauit, hunc virum ſacerdotio dignum eadem virtute præoſtendit. Poſt cuius mortem cum quidã eius clericus Euerhardus nomine, cui eccleſiam viuus contulerat, viſum perdidiffet, & quotidie ad illius tumbam, in ſanctitate ac pietate eius ſpem habens, oraret, poſtulans ſe propter merita domini ſui illuminari, ſanctus Hermannus die quadam viſibiliter illi apprens, ait: Quid vis vt faciam tibi? dicente cæco: Domine vt videam; voce euangelica ſanctus ille reſpondit: Reſpice, nam fides tua te ſaluum fecit: eadem hora clericus lumen recepit, & quia Dominus, mirificallet ſanctum ſuum in ſeipſo expertus, quam diu vixit, gratias egit. Poſtea cum quidam ægrotus ad memoriam martyrum fuiſſet deportatus, nec ſanatus, conſilio cuiuſdam, ſã dicto confefſori votum fecit, & cõualuit. Factum eſt, vt in vniuerſaria die Domini Hermannii eccleſiam intraret, & compulſantibus campanis, cum ille cauſam inquireret; & quidam ei reſponderent: Hodie dies eſt anniuerſaria Domini Hermannii eccleſia

Nam. 17

Luc. 18.